

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

szociális szolgáltatástervezési konceptiójának felülvizsgálata

-TERVEZET-

2009-2010.

Készítették:

Benkőné Takács Mária
Szociális Iroda
irodavezető

Nagyné Bózsár Katalin
egészségügyi és szociális
intézményi ügyintéző

Bevezetés	3. oldal
I. Jogsabályi keretek	4. oldal
II. Hajdúnánás demográfiai adatai, társadalmi változási tendenciái	5. oldal
III. Hajdúnánás aktív korú, szociálisan rászoruló lakosságának felmérési adatai	6. oldal
IV. Hajdúnánáson működő szociális szolgáltatások változásai, a pénzübeli és természetbeni ellátások jellemzői 2007 - 2008. években	7. oldal
V. Hajdúnánás Városi Önkormányzat fenntartásában működő szociális intézményekre vonatkozó adatok	10. oldal
VI. Összegzés, célkitűzések.....	12. oldal

Bevezetés

A Hajdúnánás Városi Önkormányzat által 2005. januárjában elfogadott szociális szolgáltatástervezési koncepció a város szociális szolgáltatásainak eddigi legátfogóbb, teljes körű áttekintését tartalmazta.

Az akkor elfogadott dokumentum, helyzetelemzés bemutatta a város szociális ellátási kötelezettségének helyzetét, a városban élő lakosság demográfiai és egyéb, a szociális szolgáltatások szempontjából lényeges mutatóit. A koncepció összekapcsolta az országos szociálpolitikai irányelveket, a régióban megjelenő szociálpolitikai törekvéseket és a helyi szociális ellátások szervezőit, szolgáltatóit. A Hajdúnánás Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2005. (I. 20.) számú Képviselő-testületi Határozatával elfogadott dokumentum összegyűjtötte, rendszerezte az információkat, és meghatározta azokat a tervezési folyamatokat, amelyek a Hajdúnánáson élők szociális szolgáltatásainak távlati fejlesztését alapozzák meg.

A koncepció elfogadása óta eltelt négy év.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése rendelkezik a szolgáltatástervezési koncepció elkészítési kötelezettségéről, kétevente történő felülvizsgálatáról.

Az Szt. meghatározta a koncepció tartalmi elemeit - a lakosság alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket, az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról, a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit, az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét - elősegítve ezzel a települési önkormányzatok által nyújtott szociális szolgáltatások egységes szempontok alapján történő fejlesztését.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció 2005-ben elfogadott alapértékei, fő céljai nem változtak. Hajdúnánás Város Önkormányzatának feladata a város lakossága szociális biztonságának megteremtése és megőrzése érdekében továbbra is feltárni a társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzeteket, és azokra - a jog által biztosított keretek között - reagálni. Az Szt. által meghatározott kötelező feladatokon túl az önkormányzat a helyi rendeleteiben meghatározott feltételeknek megfelelően önként is felvállalt feladatokat annak érdekében, hogy Hajdúnánás lakossága széles körben, differenciált támogatásban részesülhessen.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatára először 2007. év márciusában került sor. Feladatunk volt akkor is, most is az elmúlt két évben elvégzett munka áttekintése, az elért eredmények bemutatása, a változás tendenciáinak elemzése, amellyel meghatározhatóvá válnak az önkormányzat előtt álló feladatok.

Ez a felülvizsgálati dokumentum a korábbi alapkoncepcióval együtt értelmezhető, használható, az eltéréseknél - a felülvizsgálat eredményeként - a jelen koncepció a mérvadó.

A felülvizsgálat során Hajdúnánás szociális intézményeihez, valamint szociális érintettségű egyéb szervezeteihez tájékoztató levelet küldtünk ki. A visszajuttatott válaszokból kapott hasznos információk alapján a két év változásának mutatói, a fejlesztés, együttműködés, kapcsolattartás bővítésének tendenciái az alábbiakban foglalhatók össze.

A szociális szolgáltatások helyzete felülvizsgálatának elkészítését a jogszabályi változások figyelembe vételével végezték a Polgármesteri Hivatal dolgozói.

A felülvizsgálat tartalmazza a szociális szolgáltatások teljes körű áttekintését. A változások nyomon követése a Központi Statisztikai Hivatal, valamint azon fenntartók és szervezetek által rendelkezésre bocsátott adatok alapján történt, amelyek szolgáltatásaikat Hajdúnánáson végzik.

Valamennyi adatszolgáltató, javaslattevő, véleményező szervezetnek köszönjük a segítségét!

A felülvizsgálat során szükségszerű volt továbbá a több településen is szociális szolgáltatást nyújtó kistérségi, valamint nem állami fenntartók hajdúnánási szerepvállalására kitérni, hiszen az eddigi „intézményesített” szociális ellátások mellett megjelentek az alternatívát mutató más szolgáltatók is.

I. Jogszabályi keretek

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló, módosított 1993. évi III. törvény további módosításából adódó feladatok

Az Szt. a szociális szolgáltatásokra is vonatkozó, több ízben történő módosításának célja az volt, hogy minél több ember számára, minél hosszabb ideig a saját otthonában biztosítsa a szükséges szociális ellátást. Célzottabbá váljon a szolgáltatási rendszer működése, a területi lefedettség a jelenleginél nagyobb mértékű legyen, a hátrányos térségek felzárkózzanak.

A koncepciót érintő legfontosabb változások:

- Változtak az önkormányzat kötelező feladatai: 2009. január 1-től a *támogató és közösségi szolgáltatások* nem kötelező önkormányzati feladatok.

Városunkat, mint 10000 lakos feletti települést is érintette az Szt. ezen módosítása, hogy a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások működtetésének kötelezettsége megszűnt.

A nappali ellátás, ezen belül az eddigi idősek nappali ellátásán kívül a fogyatékosok, szenvedélybetegek, hajléktalanok és pszichiátriai betegek nappali ellátása is feladattá vált.

A nappali ellátásra vonatkozó szabályok módosítása alapvető strukturális és szemléletbeli változást jelent. A jogalkotók célja, hogy a nappali ellátás - városunkban az idősek klubja, valamint az értelmi fogyatékosok napközi otthona - az eddigi szakellátási formák közül az alapszolgáltatások körébe kerülve egy nyitott, a szükségletekre gyorsan reagáló, integráló szerepet betöltő ellátási formává váljon.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a házi segítségnyújtás kiegészítő szolgáltatásává alakult.

A változások értelmében 2009. január 1-től Hajdúnánáson a kötelezően biztosítandó alapszolgáltatások az alábbiak:

- étkeztetés
  - házi segítségnyújtás
  - családsegítés
  - jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
  - nappali ellátás.
- Változott a szociális szolgáltatások normatív hozzájárulásainak összege.

Az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező idősök ellátásához a költségvetés nagyobb normatív támogatással járul hozzá annak érdekében, hogy az önkormányzat érdekelt legyen a leghátrányosabb helyzetű személyek ellátásában;

- Módosult a pénzbeli ellátások köre, 2009. január 1-től kezdődően a hátrányos helyzetű, tartósan munkanélküli aktív korú személyek rendelkezésre állási támogatásban (RÁT), vagy rendszeres szociális segélyben részesülhetnek.
- Meghosszabbodott az ideiglenes hatályú működési engedélyek végső határideje 2012-ig. Eddig a határidőig kell a tárgyi feltételeket az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézményeknek biztosítani;

Mindezen jogszabályi változások okán is indokolt és szükségszerű a szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata.

II. Hajdúnánás demográfiai adatai, társadalmi változási tendenciái

Nemek	2005. év (fő)	2006. év (fő)	2007. év (fő)	2008. év (fő)
Férfi	9089	9009	8950	8929
Nő	9418	9351	9277	9194
Összesen	18507	18360	18227	18123

A népességi adatokban továbbra is a koncepcióban megállapított lassú csökkenés figyelhető meg. 1999-ben került 19000 fő alá Hajdúnánáson a lakosság száma, és a születések számának csökkenésével, valamint a halálozási mutatók növekedésével tovább apad az állandó lakosok száma. A 2005. évi adatokhoz képest Hajdúnánáson a férfiak száma 160 fővel, míg a nők száma 224 fővel csökkent.

Kor	2005. év (fő)	2006. év (fő)	2007. év (fő)	2008. év (fő)
0 - 14 éves	3074	2946	2850	2772
15 - 64 éves	12718	12661	12618	12563
65 - x éves	2715	2753	2759	2788
Összesen	18507	18360	18227	18123

2005. évhez viszonyítva a 14 évesnél fiatalabbak száma mintegy 9 %-kal csökkent, míg a 65 évesnél idősebbeké 2,7 %-kal emelkedett. Ez az öregedési mutató a megyei átlagnál magasabb.

A férfiak és nők aránya hozzávetőleges állandóságot mutat, azonban a fiatalabb korosztálynál a férfiak, a 45 évesnél idősebbeknél viszont a nők aránya fokozatosan emelkedik, a nyolcvanadik életév elérésénél pedig megduplázódik a nők aránya.

A statisztikai adatok szerint a házasságban élők aránya csökkenő tendenciát mutat, az egyedül élő, illetve elváltak létszáma viszont évről évre nő.

E társadalmi, demográfiai tényezők hatásának következtében növekszik a szociális szolgáltatások iránti igény. Nő az állami gondoskodás szerepe, valamint fokozott összefogást igényel a szociális feladatok ellátása a különböző állami, önkormányzati, civil és egyházi szervezetek között.

III. Hajdúnánás aktív korú, szociálisan rászoruló lakosságának felmérési adatai

Hajdúnánáson a nyilvántartott álláskeresőké száma 2005. évhez viszonyítva 4,68 %-os javulást mutatott 2006-ban. Ez az eredmény a munkaképes korú lakosság százalékában a megyei átlagnál (8,30 %) jobb (7,49 %) volt, azonban az utóbbi években számuk emelkedő tendenciát mutat megyei szinten és városunkban is.

Az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Debreceni Regionális Kirendeltség Hajdúnánási Kirendeltségének 2007. évi adatai szerint létszámuk 1151 fő, amely a munkaképes korú lakosságnak 9,54 %-a, 2008-ban 1233 fő, 10,24 %.

A 2009. év első hónapjainak statisztikai adatai szerint ez az arány tovább növekszik.

A rendszeres segélyben részesülő munkanélküliek száma városunkban 2008. év végén 402 fő volt. Adataink szerint ez a szám magasabb, mivel az áthúzódo ügyintézés miatt nem minden létszám jelent meg a kirendeltség 2008. december 31-i nyilvántartásában. A munkaviszony létesítése miatt megállapított továbbfolyósítás, továbbá az egészségkárosodott rendszeres szociális segélyezettek a kirendeltségnél nincsenek nyilvántartásba véve.

Megyei szinten jelenleg az álláskeresők 52 %-a 180 napon túl nyilvántartott álláskereső. A Munkaügyi Központ 2008. évi adatai szerint a településünkön nyilvántartott tartós munkanélküliek száma 111 fő. Ők azok, akik munkanélküli ellátásukat kimerítették, rendszeres szociális segélyre azonban nem jogosultak.

Közülük a legnagyobb igény az „Egyszerű szolgáltató jellegű foglalkoztatás” iránt jelentkezik (42 fő) annak ellenére, hogy közülük a szakmunkások száma 50 fő, a csak 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma 24 fő. Ennek oka lehet, hogy a városban nincs szakképzett ipari munkaerőre igény. Nagy szerepet tölt be a mezőgazdasági munka, melyhez az alacsony iskolai végzettség is elegendő, illetve – mivel más lehetősége nincs az embereknek – szakképesítésüktől függetlenül is elvállalják az egyszerű szolgáltató foglalkoztatásra irányuló munkaköröket is.

Tendenciák, pályaválasztási irányok

Napjaink egyik legégetőbb problémája a tartós munkanélküliség, amely jelentős részben a gazdasági szektorok átalakulásának, a gyorsan változó munkaerő-piaci viszonyoknak lehet a következménye. Az iskolázatlan, szakképzetlen munkavállalók, a gazdaság által már nem keresett képzettséggel rendelkezők egyre inkább kiszorulnak a munkaerőpiacról, s válnak a segélyezési rendszer alanyaivá.

Az utóbbi évek tendenciái, hogy egyre nő azon fiatalok száma, akik egyáltalán nem találnak állást, így munkatapasztalatot sem tudnak szerezni, elhelyezkedési lehetőségük szűkül.

A tartós munkanélküliség elszegényedést, a lakhatási körülmények romlását, a szegénység átörökítését idézheti elő.

Ahhoz, hogy ez a helyzet Hajdúnánáson is változzon, az önkormányzatnak a segélyezés passzív eszközeiről az aktív eszközökre, azaz a közfoglalkoztatásban való részvételre, és lehetőség szerint a képzésekre kell a hangsúlyt helyezni.

Ehhez azonban a szociális ellátórendszernek is változnia kell, úgy, hogy a szociális biztonsághoz való jog garantálása mellett az aktivitás megőrzését és az öngondoskodás elvének erősítését kell előtérbe helyezni.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium régióként a regionális fejlesztési tanács helyi, térségi vagy országos célok megvalósításának elősegítésére 3-8 hónapos határozott időtartamú közmunkaprogram megvalósítására írt ki pályázatot, melynek célja állami, vagy önkormányzati

feladat ellátása. Ennek keretében kizárólag álláskeresőket, elsősorban aktív korúak ellátására jogosult személyeket lehet alkalmazni.

Hajdúnánás is részt vesz ebben az „Út a munkához” pályázati programban, hogy a munkára képes, tartósan munkanélküli személyek a korábbiaknál fokozottabb mértékben vegyenek részt valamely közfoglalkoztatási formában.

Elkészült a város közfoglalkoztatási terve, mely alapján a pályázat keretében az előzetes igényfelmérést követően 180 fő közcélú és 10 fő közhasznú foglalkoztatására nyílik lehetőség.

A foglalkoztatottaknak lehetősége van ezáltal közelebb kerülni a munka világához, az esetleges végleges megoldáshoz, s hogy ne segélyből, hanem munkajövedelemből éljenek.

Ezzel növekszik a személy önbecsülése, munkával járul hozzá a közteherviseléshez, együttesen érvényesül a társadalmi szolidaritás és az egyéni felelősség.

Hajdúnánáson az oktatási intézmények költséghatékonyságának elemzése nyomán a középfokú oktatásban, elsősorban a szakképzés területén új irányok meghatározására és bevezetésére kerülhet sor, vagy legalábbis a keresletnek leginkább megfelelő szakmák képzése kaphat nagyobb hangsúlyt.

Munkaerőforrás vonatkozásában az idegen nyelveket is beszélő, számítógépes, valamint egészségügyi, idegenforgalmi, kereskedelmi, közgazdasági ismeretekkel is rendelkező szakszemélyzet megteremtése a fontos, amelyet városunk középiskolái szem előtt tartva, évek óta egyre több nyelvvizsgálóval és ECDL vizsgálóval rendelkező diákot engednek ki a falaik közül.

Az előzőekből kitűnik, hogy Hajdúnánás a szakemberképzés területén igyekszik a jövő igényeinek megfelelő munkaerő rendelkezésre állását hosszú távon biztosítani.

IV. Hajdúnánáson működő szociális szolgáltatások változásai, a pénzügyi és természetbeni támogatások jellemzői **2007 - 2008. években**

IV. 1. Pénzügyi és természetbeni támogatások alakulása

Hajdúnánás Város Önkormányzata a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében végzi a szociális törvényben meghatározott, kötelezően ellátandó feladatokat, valamint biztosítja a helyi rendeleteiben önként felvállalt támogatásokat annak érdekében, hogy Hajdúnánás lakossága minél szélesebb lehetőségek közül, minél differenciáltabb támogatáshoz jusson.

A fókuszban az elmúlt két évben is a szegénység által leginkább veszélyeztetett munkanélküliek, a több gyermekes családok, illetve az egyedül élő kis nyugdíjasok álltak.

Sajnálatos, hogy a munkanélküliek száma ismét növekvő tendenciát mutat. Változtak a finanszírozás szabályai is: az eddigi 90 %-os támogatás helyett az önkormányzatok 80 %-ot kapnak a munkanélküliek számára kifizetett összeghez. Foglalkoztatásuk esetén ez a szám 95 %, így tehát az önkormányzatok érdekelték lettek a munkanélküliek közfoglalkoztatásában.

Népszerű ellátási forma továbbra is az *ápolási díj*, a *közügygyellátás* és a *lakásfenntartási támogatás*, melyeknek állami hozzájárulás mellett az önkormányzat biztosít pénzügyi alapot.

A fentiekén kívül az önkormányzat gondoskodik még az időskorúak járadékának, a mozgássérültek közlekedési kedvezményének, valamint temetési segélynek a megfelelő feltételek szerinti odaítéléséről és folyósításáról.

A szociálpolitika másik nagy területe a különböző *gyermekvédelmi támogatások, kedvezmények*. Városunkban a központi (állami) tankönyvtámogatásban részesülőkhöz kívül, meghatározott feltételek megléte esetén részesülhetnek *helyi támogatásként is a gyermekek tankönyvtámogatásban*. Számuk csökkent az elmúlt időszakban, miután az állam a jogosultak körét bővítette, így többen részesültek a központi támogatásból és kevesebben az önkormányzat által biztosított keretből.

Az óvodákban, iskolákban *étkező gyermekek kiadásaihoz* is jelentős, kb. évi 2 millió forintos összeggel járul hozzá Hajdúnánás Város Önkormányzata, ezen kívül biztosítja az *iskolatejhez* való hozzájutást, továbbá a Tedejről beutazó gyermekek *buszbérletét* is.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek városunkban központi támogatásból 2007. évben és 2008. évben is 350-en részesültek *a nyári szünetben ingyenes étkeztetésben*. Az étkeztetés megszervezésében a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat munkatársai, valamint a Gyerme-, és Közétkeztetési Kht és a Tedej Zrt. konyhája működtek közre. A hátrányos helyzetű gyermekek számára biztosított napi egyszeri meleg étel jelentősen csökkentette a hátrányos helyzetű családok nyári élelmiszerkiadásait.

A különböző pénzbeli ellátások tekintetében, - amennyiben méltányosság gyakorlására volt lehetőség, - azzal az önkormányzat az elmúlt két évben indokolt esetben élt is.

A fenti pénzbeli és természetbeni ellátások számszerű adatait az *1. számú melléklet* tartalmazza.

IV. 2. A Hajdúnánáson működő nem önkormányzati szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátások

Hajdúnánás Városi Önkormányzat Képviselő-testülete az 1/2005. (I. 20.) számú Képviselő-testületi Határozatával fogadta el a szociális szolgáltatástervezési koncepciót azzal, hogy az akkor kötelező alapellátásként megszervezendő *támogató szolgálat és közösségi ellátás* működtetésére 2005. évben a Hajdúnánási Humán Szolgáltató Otthon (HAHUSZÓ) Kht-val (Hajdúnánás, Fürdő u. 1.) ellátási szerződést köt, valamint együttműködési megállapodást köt a Fehér Bot Alapítvány Észak-Hajdúsági Támogató Szolgálattal (Hajdúdorog, Nánási u. 4.) a támogató szolgáltatás biztosítására.

Az ellátási szerződések megkötésére – 2005. március 23-án – sor került, azonban a szolgáltató részéről történő felmondás okán 2008. évben mindkét szolgáltatásra vonatkozóan megszűnt a HAHUSZO Kht. ellátási kötelezettsége. A szolgáltató a visszavonást azzal indokolta, hogy 2008. évben a Szociális és Munkaügyi Miniszter a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozási rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Kormányrendelet alapján pályázatot hirdetett a szolgáltatás állami finanszírozási rendszerbe történő befogadására és működtetésének támogatására. A HAHUSZO Kht. a pályázaton nem nyert, így a működéshez szükséges finanszírozás hiányában a szolgáltatást megszüntette.

A *közösségi ellátás* alapvetően olyan önkéntesen igénybe vehető szolgáltatás, amely elsősorban a saját otthonukban élő, nem veszélyeztetett állapotban lévő pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek részére nyújt segítséget az önálló életvitel fenntartásában, a meglévő képességek megtartásában.

A jogszabályi változások következtében hozzávetőleg ennek a klienskörnek az ellátására a támogató szolgálat és a közösségi ellátás helyett 2009. január 1-től az önkormányzat számára kötelező feladat az időskoriak nappali ellátásán túl, a fogyatékosok, szenvedélybetegek, hajléktalanok és pszichiátriai betegek nappali ellátása.

A HAHUSZO Kht. Hajdúnánáson 1998. óta működtet *Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonát*, amely fennállása óta 10-14 fő fogyatékos ember számára nyújt biztonságos napközbeni foglalkozást, étkeztetést. Az intézmény évtizedek óta végez fogyatékos ellátást, ebből adódóan nagy tapasztalattal rendelkezik. Az egymás elfogadása, a szocializáció, a tanulás pozitív elmozdulása tapasztalható a napköziseknél azáltal, hogy számos közös programban vesznek részt a bentlakásos intézmény lakóival.

Hajdúnánáson megfigyelhető a civil szervezetek megjelenése, erősödése a szociális szolgáltatások területén. Jelenlétükkel biztosíthatók az önkormányzatokhoz rendelt egyes szociális feladatok. E szervezetek a helyi szükségletekre és a jogszabályi változásokra gyorsabban reagálnak, az önkéntesek és a civil társadalom bevonásával mind inkább beintegrálódnak az önkormányzati szociálpolitikába.

Ilyen új szervezetként működik Hajdúnánáson, a Nyíregyházi u. 14. szám alatt 2008. decemberétől a *Hajdúnánási Szenvedélybetegek Nappali Intézménye*. A fenntartó Tevékeny Szeretet Közössége egy debreceni székhelyű országos egyházi szervezet, amely szervezett formában, professzionális szinten segítséget kíván nyújtani a hozzá forduló rászoruló embereknek. Céljaik megvalósítása érdekében több megyére kiterjedő rehabilitációs hálózatot működtetnek. Ennek része a településünkön létrehozott nappali intézmény.

Miután az előzőekben jelzett jogszabályváltozás az önkormányzat kötelező feladatává tette 2009. évtől a nappali ellátásokon belül nemcsak az idősek nappali ellátását, hanem a többi - fogyatékosok, szenvedélybetegek, hajléktalanok és pszichiátriai betegek - nappali ellátásának biztosítását is, ***célszerű lehet a már működő szervezetekkel történő feladatellátási szerződés megkötése.*** Az ellátási szerződés-tervezetét a koncepció 2. számú melléklete tartalmazza

A *támogató szolgálati tevékenység* egyébként a városban a *Fehér Bot Alapítvány* részéről évek óta igényelhető, és a városlakók megelégedésére működő szociális szolgáltatás. 2006. évtől helyi irodával is rendelkeznek a Hajdúnánás, Dorogi utca 5. szám alatt, melyet Hajdúnánás Városi Önkormányzat a 239/2006. (XI. 09.) számú Képviselő-testületi Határozat szerint biztosít az alapítvány számára. Így Hajdúdorog és Hajdúböszörmény szociálisan rászoruló rétege mellett Hajdúnánás lakosaival is közvetlen a kapcsolat kiépítésének lehetősége.

2009. évtől az alapítvány házi segítségnyújtás alapellátást is végez Hajdúnánáson.

Új szervezetként kezdte meg házi segítségnyújtó tevékenységét a Tevékeny Gondozási Szolgálat Szociális Szolgáltató is.

A *jelzőrendszeres segítségnyújtás* személyi és tárgyi feltételeit városunkban a HAHUSZO Kht teremtette meg 2005-ben, így lehetősége nyílt a szolgáltatást a hajdúnánási lakosoknak is igénybe venni. Az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából biztosított segítségnyújtás - 40 kihelyezett készülék mellett - 2007. év végéig folytatódott. Ekkor a törvényi szabályozás úgy módosult, hogy csak a házi segítségnyújtást is végző szolgáltató működtetheti ezt az ellátást.

2008. év januártól június 30-ig a Hajdúsági Többcélú Kistérségi Társulással kötött ellátási szerződés alapján, a *Szociális Gondozási Központ* (4080 Hajdúnánás, Polgári u. 12.) feladatellátásaként működött tovább a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. Jelenleg az intézmény *működési engedély nélkül nyújtja* e szociális szolgáltatást. 2008. évben a segélyhívások száma az előző évek adataihoz hasonlóan 13 alkalom volt, melyből 2 esetben életmentő, 8 esetben sürgős segítségre volt szükség.

A szolgáltatás biztosításában fennakadást jelent, hogy 2009. áprilisában a HAHUSZO Kht. a nála elhelyezett diszpécserközpont leszereltetéséről értesítette a szolgáltatót és tájékoztatta Hajdúnánás Város Önkormányzatát.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás folyamatosságának biztosítása érdekében tárgyalás van folyamatban, hogy a ***településünkön is*** jelenlévő szolgáltató, a hajdúböszörményi székhelyű ***Tevékeny Gondozási Szolgálat*** - a Hajdúsági Többcélú Kistérségi Társulással megkötött ellátási szerződés alapján - ***végezze a szolgáltatást 2009-ben,*** a beszerzésre kerülő kétirányú jelzőkészülékekkel.

2009-ben új szolgáltatóként jelent meg városunkban az ALÉTHEIA Szociális Szolgáltató Központ is, amely szervezet házi segítségnyújtó szolgálatot működtet. Tevékenységükről számszerű információnk ez ideig még nincs.

A bentlakásos intézmények közül a HAHUSZO Kbt. Hajdúnánási Humán Szolgáltató Otthon a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat fenntartásában működik.

Az idősek elhelyezésére a Fürdő u. 1. szám alatt lévő intézmény szolgál. Itt 97 férőhelyen, nyugdíjkorhatárt betöltött személyek, részben demenciát szenvedő idősek ápolását, gondozását végzik, valamint 12 férőhelyen az átlagot jóval meghaladó minőségű szociális ellátást biztosítanak.

Az ellátottak négy szinten vannak elhelyezve.

A Magyar u. 46. szám alatti telephelyen 53 férőhelyen fogyatékos személyek, 50 férőhelyen pedig pszichiátriai betegek ellátása történik. Itt, a zsúfoltság miatt a felügyeleti szerv felvételi zárlatot rendelt el.

Szintén a Magyar u. 46. szám alatt lévő *Pszichiátriai Lakóotthonban* 8 fő ellátott részére történik szolgáltatás nyújtása.

Hajdúnánási Református Idősek Otthona (4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 11/a.) egyházi fenntartású intézményként 65 fő ellátását biztosítja. A fenntartó a koncepció-tervezet elkészítéséhez nem küldött további adatokat intézménye működéséről.

Hajdúnánás szociális szolgáltatásai 2006. évben további szakosított ellátással bővültek. A *Segítséggel Élők Alapítványa (4080 Hajdúnánás, Bethlen Gábor körút 7-9.)* értelmi fogyatékos fiatalok számára ápolást, gondozást nyújtó otthont hozott létre. A Segítséggel Élők Otthonában jelenleg 14 fő lakik. Az alapítvány ezzel a szakosított ellátással az Szt. értelmében megyei feladatot lát el.

A fenntartó alapítvány részéről jelen koncepció aktualizálásához érkezett jelzés alapján új intézmény pályázati úton történő megépítésére vállalkoznának, melyhez telket Hajdúnánás Városi Önkormányzat biztosít.

V. Hajdúnánás Városi Önkormányzat fenntartásában működő szociális intézményekre vonatkozó adatok

V. 1. A Szociális Gondozási Központ által végzett szolgáltatások Értéktetés

Változás a szolgáltatásban, hogy a szociálisan rászoruló étkezők részére az ételt a Szociális Gondozási Központ biztosítja, melyet az intézmény konyháján történt kapacitásbővítés tett lehetővé. E szolgáltatást jellemzően kiszállítással veszik igénybe főként az idős, megromlott egészségi állapotú lakosok. Az ételek kiadagolására továbbra is a Családsegítő Szolgálatnál kialakított konyhán kerül sor. Az ellátásban részesülők számában az elmúlt két évben növekedés tapasztalható. A tendencia a 2009. év eddig eltelt időszakában is megfigyelhető.

Házi segítségnyújtás

A szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakóközösségükben, önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi, mentális állapotuktól vagy más okból származó problémáik megoldásában nyújt segítséget.

2008. január 01-jétől új szabályként jelent meg a gondozási szükséglet vizsgálata. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes, az igénylő kérelmére történik formanyomtatványon írásban. Házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően, a szolgáltatás iránti kérelem alapján az intézményvezető kezdeményezi a gondozási szükséglet megállapítását. A Városi Jegyző a gondozási szükséglet vizsgálata céljából 3 fős szakértői bizottságot működtet.

A szakértői bizottság kötelező erejű szakvéleményt ad ki a napi gondozási szükséglet mértékéről. A házi segítségnyújtást a szakvéleményben meghatározott napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban – legfeljebb napi 4 órában – kell nyújtani.

A szolgáltatás igénybe vétele éves átlagban, a két évet összehasonlítva közel azonos számot mutat, de az ellátási forma iránt jelentkező igények rapszodikusán változnak.

Az intézményben ellátottak száma a városban megjelenő további szolgáltatók jelenléte mellett sem csökkent az elmúlt két évhez képest.

Nappali ellátás - Idősek Klubja

Az engedélyezett férőhelyek száma 25 fő, mely elegendő a szolgáltatási igények kielégítésére.

Sajátos helyzet alakult ki Hajdúnánáson a környező településekhez képest. Amíg az időjárás engedi, inkább csak az ebéd elfogyasztására korlátozódik az ellátottak igénye. A rendszeres bejárás nehézségei, továbbá *a klubtagoknak a bentlakókkal közösen használható közösségi és szociális helyiségei nem teszik lehetővé a klubfoglalkozások kiterjesztését, a klub jellegének megfelelő programok szervezését.*

Az előzőekben ismertetett szolgáltatásokhoz tartozó statisztikai adatok a 3. számú mellékletben kísérelhetők figyelemmel.

Átmeneti elhelyezés - Idősek Gondozóháza

Az intézményben e szakosított ellátásra engedélyezett férőhelyek száma 18 fő. A 3. számú melléklet szerinti adatokból kitűnik, hogy az átmeneti elhelyezés tekintetében az intézmény kapacitásai kötöttek. Valamennyi dolgozó rendelkezik a munkavégzéshez szükséges megfelelő szakirányú végzettséggel és gyakorlattal.

Éves átlagot vizsgálva az ágy kihasználtság 100 %, sőt a jelentkező igényeket csak várólista alapján tudja az intézmény kielégíteni.

Nehéz az intézménynek betartani a jogszabályi kereteket, elfogadtatni a közvéleménnyel azt a tényt, hogy az intézményben csak átmeneti jelleggel, maximum egy évig - indokolt esetben további egy évig - tartózkodhat az ellátott. Az Idősek Gondozóháza, szemben a városban működő további bentlakásos intézményekkel, csak átmeneti jelleggel fogadhatja a szociálisan rászorult klienseket.

Az idősek klubja és a gondozóházi tevékenységek elkülönítése érdekében *a tárgyi feltételek javítása a fenntartó önkormányzat számára további anyagi terheket jelenthet.*

Az intézmény előnye, hogy a lakossági szükségletek kielégítésének leginkább megfelelő komplex, rugalmas, átjárható, egymásra épülő szociális szolgáltatás-együttest biztosít Hajdúnánáson.

V. 2. A Családsegítő Szolgálat által biztosított alapszolgáltatásról

A Családsegítő Szolgálat 1998. óta működik Hajdúnánáson. A családgondozó szakemberek tanácsadó, családgondozó, a családon belüli kapcsolaterősítést szolgáló tevékenysége iránt egyre nagyobb igény mutatkozik. Évről évre többen, önkéntesen keresik fel a szolgálatot, kérnek segítséget. Az igénybe vevők közül legtöbben az általános iskola 8 osztályát végezték el, vagy szakmunkások. Lényeges növekedés mutatkozik a munkanélküliek és inaktív keresők számát tekintve, amely főleg az utóbbi két évben tűnik ki. A szolgálat forgalmi adataiban való növekedést az is okozza, hogy a segélyadományok szétosztásában való közreműködés is részét képezi a 2008. évi statisztikai adatoknak.

A számszerű adatokat a 4. számú melléklet tartalmazza.

A családsegítő szolgálat személyi feltételei nem változtak a vizsgált időszakban. A tárgyi feltételek szempontjából azonban mind az ellenőrző szervek részéről, mind az intézményegység alkalmazottai részéről megfogalmazódott a megfelelőbb munkakörülmények biztosításához a belső átalakítás igénye és szükségszerűsége, valamint az épület külsőhomlokzatának felújítása.

Szakmai szempontból a koncepcióhoz szervesen nem tartozó észrevételként az egységvezető fontosnak tartja a gyermekjóléti szolgáltatások körébe tartozó gyermekek átmeneti gondozásának megoldását akár helyettes szülő, akár kistérségi szinten létrehozható gyermekek átmeneti otthona kialakításával.

VI. Összegzés, célkitűzések

A fentiekből is kitűnik, hogy Hajdúnánás Város Önkormányzata igyekszik a jogszabályi kötelezettségének eleget tenni, *a város lakossága számára valamennyi, törvény által előírt kötelező szociális szolgáltatást biztosítani.*

A városban működő civil szervezetek aktivistái segítségével további gondoskodásra számíthatnak elsősorban a szociálisan rászorult, beteg, idős emberek.

A szociálisan rászorulókat, a legkritikusabb helyzetben lévő egyéneket, családokat nemcsak a szociális szolgáltatások révén, hanem költségvetésének függvényében *pénzübeli és természetbeni ellátások* formájában is igyekszik segíteni. Ugyanakkor elvárja, hogy az emberek önmagukért és családjukért is tegyenek meg mindent, ami a nehéz – remélhetőleg átmeneti – helyzeten átsegíti őket.

Ehhez nyújt segítséget az „Út a munkához” program is, melyről az előzőekben már volt szó. A közfoglalkoztatási tervben foglaltak betartásával reményeink szerint csökkennek a munkanélküliség káros hatásai, csökken a segélyezettek aránya, valamint a fekete munkát végzők száma is.

Hajdúnánás szerencsés helyzetben van a személyes gondoskodás tekintetében, hogy lakosai számára más fenntartók -megyei önkormányzat, egyház, civil szervezet - által működtetett alap és szakosított szociális szolgáltatások is elérhetők. Ez egyrészt az ellátásokat igénylők szempontjából, másrészt az ott foglalkoztatott munkaerő szempontjából fontos tény.

A szociális szolgáltatások további fejlődését segíthetik az önkormányzat és intézményeik, valamint a helyi civil szervezetek nyitottsága, együttműködő készsége, amelyekre építve, esetleges pályázati lehetőségek kihasználásával a városban mutatkozó szociálisan rászorultok igényei még szélesebb körét ki tudják elégíteni.

A megvalósítandó célok között azonban említendő a mainál jóval erősebb kapcsolatrendszer kialakítása a különböző intézmények között. A hatékonyságot növelné a megfelelő párbeszéd, kooperáció, együttműködés megléte például a négy, házi gondozást nyújtó szolgálat között. A működési engedélyek kiadása előtt feltétel lehetne a valós igények felmérése.

Megoldandó probléma a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás helyzete.

Megfontolandó az átmeneti és a nappali ellátás helyszínének különválasztása, mivel a felügyeleti ellenőrzés során a tárgyi feltételek vonatkozásában kifogás merült fel, azonban az ezzel járó anyagi terhet az önkormányzat a jelenlegi helyzetben nem tudja önerőből vállalni.

Hajdúnánás, 2009. április 28.